Gotik Sanatın Dönüşümü

Portekiz Gotik dönem sanatı ve mimarisi, Avrupa'nın diğer bölgelerine göre daha geç bir gelişim gösterdi. 16. yüzyılın başlarında, kralların himayesinde gerçekleştirilen deniz keşifleri bu döneme eşsiz bir karakter kazandırdı. "Manuelin üslubu" olarak adlandırılan bu yerel yorumda; halatlar, deniz kabukları ve okyanus temaları sivri kemerli gotik mimariyle birleştirildi.

Portekiz'de Gotik dönem, 12. yüzyıl sonlarından itibaren Romanesk tarzın yerini alarak gelişti. 15. ve 16. yüzyıllarda denizcilik ve keşiflerin etkisiyle deniz motiflerinin gotik sanatla harmanlandığı, "Manuelin" olarak bilinen görkemli ve ulusal bir mimari geçiş üslubuna evrildi.Portekiz mimarisindeki süslemeleri anlamanın en güzel yolu, tarih anlatan bir görsel dil olarak okumaktır. Özellikle Lizbon'daki Jerónimos Manastırı Sintra Ulusal Sarayı, Sintra'daki Pena Sarayı, Portekiz'in denizcilik, İslamî-Endülüs mirası, krallık, Hristiyanlık ve Keşifler Çağı arasındaki ilişkisini taş, çini, ahşap ve alçı üzerinden anlatır.

PORTEKİZ MİMARİSİNDE SÜSLEMELERİ OKUMAK

Portekiz mimarisinde özellikle şu unsurlar tekrar tekrar karşımıza çıkar:

- **Azulejo** – çini kaplama
- **Azulejo**, Azulejo Portekiz'de sadece duvarı süslemek için kullanılmaz; duvarı konuşturan bir sanat biçimidir.Azulejo, Portekiz ve İspanya'ya özgü, özellikle Portekiz kültürünün en ikonik simgelerinden biri haline gelmiş geleneksel cilalı seramik çini sanatıdır. Kelime kökeni Arapçadaki "al-zulayj" (cilalanmış küçük taş) ifadesine dayanır.
- Bu köklü sanat dalının öne çıkan özellikleri şunlardır:
- 🎨 Tarihsel Gelişim ve Renkler
- Mağribi Etkisi: Portekiz'e 15. yüzyılda İspanya (Sevilla) üzerinden girmiştir. İlk örneklerde geometrik ve birbirini tekrar eden Endülüs-Mağribi desenleri hakimdi.
- Mavi-Beyaz Dönemi: 17. ve 18. yüzyıllarda Hollanda'nın Delft porselenlerinden ve Çin porselenlerinden etkilenen Portekizli sanatçılar, sadece kobalt mavisi ve beyazrenklerin kullanıldığı devasa panolar üretmeye başladılar.
- Hikaye Anlatımı: Bu çiniler sadece dekoratif değildir; kiliselerin, sarayların ve tren istasyonlarının duvarlarında tarihi olayları, dini sahneleri ve mitolojik hikayeleri büyük bir yapboz gibi anlatır.
-
- 🏛️ Portekiz'de Azulejo Sanatını Görebileceğiniz En Ünlü Yerler
- Porto - São Bento Tren İstasyonu: İstasyonun giriş holü, Portekiz tarihini tasvir eden yaklaşık 20.000 adet büyüleyici mavi-beyaz çiniyle kaplıdır.

•Porto - Capela das Almas (Ruhlar Şapeli): Dış cephesi tamamen göz alıcı mavi çinilerle kaplı, şehrin en çok fotoğraflanan kiliselerinden biridir.
•Lizbon - Ulusal Azulejo Müzesi: Bu sanatın 15. yüzyıldan günümüze uzanan evrimini görmek için en doğru adrestir. Müzenin koleksiyonları hakkında güncel detayları Museu Nacional do Azulejo resmi sitesinden inceleyebilirsiniz.
•
• 🏠 Modern İç Mekan Tasarımında Azulejo
•Günümüzde bu geleneksel motifler, modern Akdeniz tarzı ev dekorasyonlarında, özellikle mutfak tezgah arkalarında (backsplash) ve banyo duvarlarında canlı renk tonlarıyla yeniden yorumlanmaktadır.
•
•
(Bu nedenle Lizbon, Sintra ve Porto gezinizde azulejo için ayrıca bir **"çini okuma güzergâhı"** oluşturmak güzel olur. Özellikle **Sintra Ulusal Sarayı → Lizbon'daki azulejo örnekleri → São Bento İstasyonu** şeklinde ilerlerseniz, bu sanatın geometrik süslemeden tarih anlatısına nasıl dönüştüğünü çok net görebilirsiniz.)

- Portekiz mimarisinin en ayırt edici süsleme unsurlarından biri olan sırlı seramik karolardır. Kökeninde İslamî ve Endülüs sanatının geometrik bezeme geleneği bulunur; Portekiz'de zamanla özgün bir mimari anlatım biçimine dönüşmüştür.

Özellikle **Sintra Ulusal Sarayı'nda** yıldız, çokgen ve örgü biçimli geometrik desenlerde Mudéjar etkisi açıkça görülür. 17. ve 18. yüzyıllarda ise **mavi-beyaz azulejo** yaygınlaşmış; tarihî, dinî, mitolojik ve gündelik sahnelerin işlendiği büyük panolar ortaya çıkmıştır.

Portekiz'de duvarı bir resme, tarihi bir anlatıya dönüştüren sanattır.

Jerónimos → taş ve Manuelin süslemesi
Sintra Sarayı → geometrik azulejo ve Mudéjar mirası
Pena Sarayı → Romantik mimari içinde eski azulejo katmanları

- **Manuelin süsleme** – denizcilik ve keşiflerle bağlantılı geç Gotik süsleme
- **Mudéjar etkisi** – İslam-Endülüs geometrisi
- **Armillary küre** – denizcilik, astronomi ve krallık sembolü
- **Halat ve düğüm motifleri**
- **Deniz kabukları, mercanlar, yosunlar**
- **Bitkisel motifler**
- **Hristiyan sembolleri**
- **Kraliyet armaları**
- **Ahşap işlemeli tavanlar**
- **Geometrik yıldız ve örgü desenleri**

Bunların en yoğun biçimde bir araya geldiği yapıların başında Jerónimos Manastırı gelir.

I. JERÓNIMOS MANASTIRI

Portekiz'in Keşifler Çağını taşa işlediği yapı Jerónimos Manastırı

Lizbon'da yer alan bu başyapıt, Portekiz Geç Gotik mimarisinin (Manuelin üslubu) dünyadaki en çarpıcı örneklerinden biridir. İnşasına **1502'de**, Kral I. Manuel döneminde başlanır. Yapı,

Portekiz'in denizcilik gücünün zirveye ulaştığı dönemde ortaya çıkar. UNESCO da manastırı Manuelin sanatının en önemli örneklerinden biri olarak değerlendirir ve yapının Keşifler Çağı'yla sembolik bağını özellikle vurgular.

Jerónimos'ta taş, adeta bir geminin diline dönüşür. Gotik yapının üzerine halatlar, küreler, deniz kabukları, mercanlar, bitkiler ve kraliyet sembolleri işlenir.

1. Manuelin üslup nedir?

Manuelin (Manuelino), adını Kral I. Manuel'den alan, 15. yüzyıl sonu ile 16. yüzyıl başında gelişen Portekiz'e özgü geç Gotik üsluptur.

Ama onu sıradan bir Gotik süslemeden ayıran şey, **Portekiz'in denizcilik deneyiminin mimariye girmesidir.**

Bir kilisede normalde taş sütun, kemer ve bitkisel bezeme görürüz.

Jerónimos'ta ise bunlara: halat + gemi + deniz + keşif + krallık + Hristiyanlık eklenir. Bu yüzden manastırın süslemelerini okurken Portekiz'in 16. yüzyıl dünyasını düşünmek gerekir.

2. HALAT MOTİFİ 🔗

Jerónimos'ta en dikkat çekici motiflerden biridir.Jerónimos Monastery

Jerónimos Manastırı'nın inşasına **1502'de**, Kral I. Manuel döneminde başlanır. Yapı, Portekiz'in denizcilik gücünün zirveye ulaştığı dönemde ortaya çıkar. UNESCO da manastırı Manuelin sanatının en önemli örneklerinden biri olarak değerlendirir ve yapının Keşifler Çağı'yla sembolik bağını özellikle vurgular.

1. Manuelin üslup nedir?

Manuelin (Manuelino), adını Kral I. Manuel'den alan, 15. yüzyıl sonu ile 16. yüzyıl başında gelişen Portekiz'e özgü geç Gotik üsluptur. Ama onu sıradan bir Gotik süslemeden ayıran şey, Portekiz'in denizcilik deneyiminin mimariye girmesidir. Bir kilisede normalde taş sütun, kemer ve bitkisel bezeme görürüz. Jerónimos'ta ise bunlara: halat + gemi + deniz + keşif + krallık + Hristiyanlık eklenir. Bu yüzden manastırın süslemelerini okurken Portekiz'in 16. yüzyıl dünyasını düşünmek gerekir.

2. HALAT MOTİFİ 🔗

Jerónimos'ta en dikkat çekici motiflerden biridir.**Armillary küre**, gök cisimlerinin hareketlerini göstermeye yarayan astronomik/denizcilik aracıdır. Kral I. Manuel'in önemli sembollerinden biri hâline gelmiştir. Bu nedenle yapıdaki küreleri şöyle okuyabiliriz: Küre → astronomi → navigasyon → denizcilik → keşifler → krallığın dünya üzerindeki gücü. Yani küçük bir taş küre, aslında çok büyük bir siyasi fikri temsil eder.

"Denizi ve gökyüzünü okuyabilen bir krallık."

Manuelin mimarisinde armillary küre, Portekiz'in keşifler çağındaki kimliğinin en önemli görsel işaretlerinden biridir.

4. DENİZ KABUKLARI, MERCANLAR VE YOSUNLAR

Deniz: taşın üzerine çıkar, sütuna dönüşür, kemere işlenir, kapının çevresine yerleşir. Bunun sembolik anlamı: "Portekiz'in gücü denizden geliyor."

5. HRİSTİYANLIK + DENİZCİLİK

Burada çok önemli bir birleşme vardır.

Jerónimos bir **manastırdır**. Dolayısıyla bütün bu denizcilik sembolleri yalnızca dünyevi başarıyı anlatmaz. Bunların yanında: haç, azizler, Meryem, melekler, İncil figürleri yer alır.

Özellikle güney portalı bir tür **taş heykel programı** gibidir. Portekiz Kültür Mirası kaydı, portalda havariler, peygamberler, melekler, Meryem ve Başmelek Mikail gibi figürlerin yer alır. Dolayısıyla:

Denizcilik başarısı + Tanrı'nın inayeti + kraliyet gücü

GÜNEY PORTALI

Portal, sıradan bir giriş kapısı değildir. Sanki: "Portekiz dünyasına giriş" gibi tasarlanmıştır.

İnsan figürleri, bitkiler, denizcilik motifleri, kemerler ve küçük ayrıntılar üst üste bindirilmiştir. İlk bakışta çok kalabalık görünmesinin nedeni budur. Burada boş bırakılan yüzeyden çok doldurulan yüzey önemlidir. Manuelin sanatının temel özelliklerinden biri de bu olağanüstü süsleme yoğunluğudur.

7. MANASTIRIN REVAKI / KLAUSTRO

Bence Jerónimos'ta dış cepheden sonra en etkileyici bölüm burasıdır.Burada süsleme daha sakinleşir ama ayrıntılar daha rahat okunur.

Sütunlara, kemerlere ve korkuluklara yakından bakıldığında: halatlar, yapraklar, çiçekler, deniz çağrışımlı biçimler, armillary küreler, haçlar görülebilir.

UNESCO'ya göre 16. yüzyıla ait klaustro, manastırın günümüze ulaşan en önemli bölümlerinden biridir.

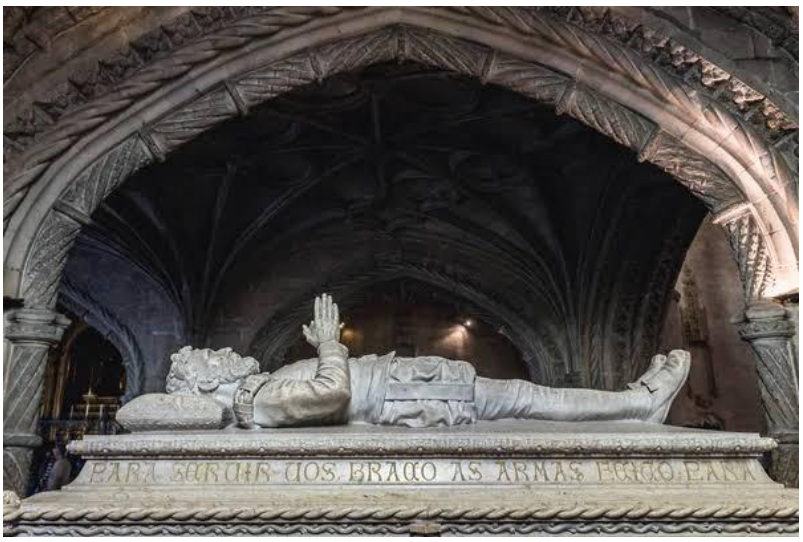
8. SÜTUNLARIN ANLAMI

Jerónimos'un kilisesine girdiğinizde sütunlara özellikle bakın.Sütunlar yalnızca taşıyıcı eleman olarak bırakılmamıştır. Sanki: taşlaşmış ağaçlar gibi yükselirler.

Yukarı doğru yükselen ince çizgiler, dallanma duygusu yaratır ve tonozla birleşir.

Bu nedenle Jerónimos'un iç mekânında **"orman" hissi** oluşur.

Bu, Gotik mimarinin göğe yükselme duygusuyla da birleşir.**Vasco da Gama (yaklaşık 1468–1524)**, Ümit Burnu üzerinden Hindistan'a ulaşan Portekiz seferinin komutanıdır. Hindistan'da öldü; naaşı daha sonra Portekiz'e getirildi ve **1880'de Jerónimos Manastırı'na nakledildi**. Bugünkü mezarı 1894 tarihli ve heykeltıraş Costa Mota'nın eseridir. Mezarın üzerindeki gemi, halat, deniz bitkileri ve denizcilik motifleri özellikle dikkat çekicidir. **Manuelin üslubunun Keşifler Çağı ile birleştiği en güzel örneklerden biridir.**

Luís de Camões (1524–1580), Portekiz'in en önemli şairidir. Özellikle ***Os Lusíadas (Lusíadlar)*** adlı destanıyla tanınır. Eser, Vasco da Gama'nın Hindistan yolculuğunu Portekiz'in ulusal destanına dönüştürür.

Camões ile Vasco da Gama'nın mezarlarının **yan yana bulunması çok anlamlıdır**: Biri Portekiz'in denizcilik tarihini gerçekleştiren kişi, diğeri bu tarihsel macerayı edebiyata dönüştüren şairdir. İkisinin naaşı 1880'de Jerónimos'a nakledilmiştir.

Vasco da Gama (yaklaşık 1468–1524), Ümit Burnu üzerinden Hindistan'a ulaşan Portekiz seferinin komutanıdır. Hindistan'da öldü; naaşı daha sonra Portekiz'e getirildi ve **1880'de Jerónimos Manastırı'na nakledildi**. Bugünkü mezarı 1894 tarihli ve heykeltıraş Costa Mota'nın eseridir. Mezarın üzerindeki gemi, halat, deniz bitkileri ve denizcilik motifleri özellikle dikkat çekicidir. **Manuelin üslubunun Keşifler Çağı ile birleştiği en güzel örneklerden biridir.**

9. SİNTRA'NIN EN ÖNEMLİ ANAHTARI: AZULEJO

Portekiz'deki mimari süsleme denildiğinde **azulejo**yu anlamadan ilerlemek mümkün değil.

Sintra'da azulejonun çok güzel örneklerini görürsünüz. Buradaki çiniler:

- geometrik,
- yıldız biçimli,
- örgü,
- tekrar eden,
- simetrik desenler oluşturur. Bu estetik doğrudan İberya'daki İslamî-Endülüs sanat geleneğiyle ilişkilidir. Sintra'daki azulejo bize çok önemli bir tarih anlatır:

Portekiz mimarisi, İberya'nın Müslüman geçmişini tamamen silmek yerine onun estetik mirasını dönüştürerek yaşatmıştır. Sintra'nın sarayında bu kültürel karşılaşma çok açık biçimde görülebilir.

10. MUDÉJAR NEDİR?

Sintra'yı gezerken sürekli karşınıza çıkacak.

Mudéjar, Hristiyan yönetimi altında yaşamaya devam eden Müslümanların ve İslamî sanat geleneğinin İberya'daki mimariye etkisini ifade eden geniş bir kültürel-sanat ortamıdır.

Sintra Sarayı'nda bunu:

- geometrik çinilerde,
- at nalını andıran kemerlerde,
- ahşap tavanlarda,
- ince geometrik süslemelerde,
- avlu düzenlemelerinde görebilirsiniz.

Pena Sarayı, Sintra Ulusal Sarayı'ndan tamamen farklı bir karakter taşıyor. Sintra Ulusal Sarayı'nda Mudéjar ve Manuelin mirası baskınken, **Pena Sarayı'nda 19. yüzyıl Romantizminin "hayal gücü" mimariye dönüşüyor.** UNESCO da Sintra'yı 19. yüzyılda Avrupa Romantik mimarisinin ilk merkezlerinden biri olarak tanımlıyor

PENA SARAYI

Bu saray tek bir mimari üslupta yapılmış değildir.

19. yüzyıl insanının geçmişe duyduğu hayranlığın mimari karşılığıdır.

Burada: Gotik + Manuelin + Mağribi + İslamî + Rönesans + Ortaçağ + egzotik Doğu imgeleri yan yana gelir. İlk bakışta biraz "masal sarayı" gibi görünür. Aslında bu görünüm tesadüf değildir; **Romantizmin bilinçli estetik tercihidir.**

1. SARAYIN HİKÂYESİ: ÖNCE MANASTIR VARDI

12. yüzyılda burada Meryem Ana'ya adanmış bir şapel bulunuyordu. Daha sonra **Hieronymite tarikatına ait bir manastır** kuruldu.
13. yüzyıldaki manastır yapısı zaman içinde zarar gördü; özellikle **1755 Lizbon depremi** sonrasında büyük ölçüde harabeye dönüştü.
14. yüzyıla gelindiğinde burada artık romantik bir harabe vardı.

Ferdinand II, 1836'dan itibaren eski manastırın çevresinde yeni bir saray inşa ettirmeye başladı. Yani Pena'yı gezerken aslında: Ortaçağ manastırı + 19. yüzyıl romantik sarayı aynı yapının içinde görüyorsunuz.

2. FERDINAND II NEDEN BÖYLE BİR SARAY YAPTIRDI?

19. yüzyılda sanatçılar ve mimarlar klasik Yunan-Roma dünyasına dönmekle yetinmiyor; **Ortaçağ'a, Doğu'ya, gotik dünyaya, efsanelere, harabelere ve egzotik kültürlere** büyük ilgi duyuyorlardı. Ferdinand II de bu romantik zevki mimariye taşıdı.

UNESCO'nun ifadesiyle Pena'da: Gotik, Mısır, Mağribi, Rönesans unsurları bir araya getirilmiştir.

Bu nedenle Pena Sarayı'na bakarken: "19. yüzyıl insanı geçmişi nasıl hayal ediyordu?" diye bakmak daha doğru. Pena'nın en belirgin özelliklerinden biri **renkleridir.** Sarı, kırmızı, morumsu tonlar ve taşın doğal rengi birlikte kullanılır. Bu renkli cepheler sarayı daha da "gerçek dışı" gösterir. Fakat bu da Romantik mimarinin bilinçli bir tercihidir.

Pena: Ortaçağın, Doğu'nun, masalların ve tarihsel geçmişin **19. yüzyılda yeniden hayal edilmiş biçimidir.** Bu nedenle onu bir "tarihî belge" kadar bir **Romantik sanat eseri** olarak da düşünmek gerekir. Sintra uzun süre Müslüman yönetimi altında kalmıştır.

5. PENCERELER VE KEMERLER

Pena'da pencere ve kapılarda Gotik kemer, Mağribi kemer, Manuelin bezeme, bitkisel süsleme aynı kompozisyon içerisinde birleşir. İşte bu, Pena'nın temel estetik mantığıdır: Farklı dönemleri birbirine karıştırmak. Bugün bizim "eklektik" dediğimiz yaklaşımın çok güzel bir örneğidir.

6. TRİTON PORTALI – SARAYIN EN ÇARPICI SÜSLEMELERİNDEN BİRİ

Portalın merkezinde insan ile deniz canlısı arasında fantastik bir figür olan **Triton** bulunur. Bu figür: deniz, mitoloji, doğa,fantastik dünya temalarını bir araya getirir. Triton'un çevresinde deniz kabukları, mercanlar bulunur.

Jerónimos'ta denizcilik → Portekiz'in keşif gücü

Pena'da ise deniz → mitoloji → fantastik dünya → Romantik hayal gücü haline geliyor.

7. MANUELİN ETKİSİ

Pena'da Manuelin, diğer tarihsel üsluplarla birlikte **yeniden yorumlanır.** Örneğin: karmaşık pencere çerçeveleri, bitkisel bezemeler, deniz çağrışımlı süslemeler, kule ve kemerlerdeki ayrıntılar Portekiz'in mimari geçmişine göndermeler yapar. Böylece Ferdinand II'nin sarayı yalnızca "uluslararası Romantizm" değil, aynı zamanda **Portekiz tarihinin yeniden keşfi** haline gelir.

UNESCO, 19. yüzyıl sarayının içinde eski manastırın: kilisesi, revakı, yemekhanesi gibi bölümlerinin korunduğunu ve bunların zengin **azulejo** süslemeleri taşıdığını belirtiyor. Bu nedenle Pena'nın içinde: 16. yüzyıl + 19. yüzyıl aynı anda okunabilir. Pena'nın kuleleri özellikle **Ortaçağ kalesi** duygusu yaratır. Ancak bunlar yalnızca savunma amacıyla düşünülmemelidir.

Romantizm için kule: gizem + geçmiş + şövalyelik + uzaklık + masal anlamlarına gelir. Pena'nın "şato" gibi görünmesinin en önemli nedenlerinden biri budur.

11. SARAYIN İÇ MEKÂNI

Pena'nın içi dışı kadar gösterişli değildir. Çünkü dışarıdaki teatral mimari, içeride daha özel ve saray yaşamına yönelik bir atmosfere dönüşür. Burada: ahşap mobilyalar, seramikler, duvar süslemeleri, alçı bezemeler, tekstiller, kraliyet eşyaları birlikte görülür. Ferdinand II'nin ve daha sonra kraliyet ailesinin kullandığı özel odalar, sarayın **yaşanmış bir mekân** olduğunu hissettirir. Parques de Sintra'nın tarihçesine göre sarayın eski manastır bölümünde özel odalar, yeni bölümünde ise devlet ve temsil mekânları bulunuyordu.

12. PENA PARKI – SARAY KADAR ÖNEMLİ

Pena'yı yalnızca bina olarak düşünürseniz hikâyenin yarısını kaçırırsınız.Ferdinand II sarayın çevresinde büyük bir **Romantik peyzaj** oluşturdu. Parkta: egzotik ağaçlar, göletler, çeşmeler, patikalar,küçük yapılar, şapeller, yapay harabeler bulunur. Pena Parkı'nda Avrupa dışından getirilen birçok tür kullanıldı.

UNESCO özellikle parkın yerli ve egzotik bitkilerin bir araya getirildiği, romantik peyzajın önemli bir parçası olduğunu vurguluyor. Burada mimari ile doğa birbirinden ayrılmaz.

PENA SARAYI: ROMANTİZMİN MİMARİYE DÖNÜŞMESİ

Pena Sarayı'nı anlamanın anahtarı **Romantizm**dir. 19. yüzyıl Avrupa'sında geçmişe, Ortaçağ'a, efsanelere, doğaya ve uzak coğrafyalara duyulan ilgi mimariye de yansır. Ferdinand II'nin Pena'da yaptığı tam olarak budur: **harap bir manastırı geçmişin farklı dönemlerini bir araya getiren romantik bir saraya dönüştürmek.**

Bu nedenle yapıda Gotik, Mağribi, Mısır, Rönesans ve Portekiz'in Manuelin mirasına ait unsurlar yan yana bulunur. UNESCO da Pena'yı bu eklektik birleşimin Avrupa Romantizminin öncü örneklerinden biri olarak değerlendirir.

15. SARAYDAN ÇOK, BİR ROMANTİK PEYZAJ

Pena'nın en önemli özelliği **Saray, park ve dağ manzarası tek bir bütün olarak tasarlanmıştır.**

Saray + orman + sis + kaya + harabe + uzak manzara = Romantik estetik formülü ortaya çıkar. Sintra'nın UNESCO Dünya Mirası ilan edilmesinde de bu mimari ile doğanın birlikteliği temel unsurlardan biridir.

16. PENA'YI GEZERKEN NELERE BAKMALI?

1. Triton figürü:
Mitoloji ve deniz temasının fantastik bir yorumu.

2. Mağribi kemerler ve geometrik ayrıntılar:
İberya'nın İslamî geçmişine yapılan Romantik göndermeler.

3. Manuelin etkili pencere ve bezemeler:
Portekiz'in kendi mimari geçmişinin yeniden yorumlanması.

4. Eski manastırın azulejoları:
19. yüzyıl sarayının içinde korunmuş daha eski tarihsel katman.

17. ESKİ MANASTIR VE YENİ SARAY

1755 Lizbon Depremi'nden sonra harap hâle gelen eski manastırın kilisesi, revakı ve yemekhanesi yeni sarayın içinde korunmuştur. Bu bölümlerde azulejo süslemeleri hâlâ görülebilir.

ÜÇ SARAY, ÜÇ FARKLI PORTEKİZ

Lizbon ve Sintra gezinizde üç yapıyı birlikte düşünürseniz Portekiz mimarisinin dönüşümünü çok daha net görebilirsiniz:

-Jerónimos Manastırı dünyaya açılan Portekiz'dir. —Keşifler Çağı
→ deniz, gemi, halat, armillary küre, Manuelin süsleme
-Sintra Sarayı geçmişten gelen Portekiz'dir.— Ortaçağ ve İberya'nın kültürel mirası
-Pena ise geçmişi yeniden hayal eden Portekiz'dir.

Bu üçlü Portekiz gezisinde **mimari → tarih → edebiyat → Romantizm** bağlantısını kurmak için de çok güzel bir omurga oluşturur.